

ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

"La construcció d'identitats col·lectives: races, ètnies i nacions"

Curs: 3er

Codi: 21056

8 crèdits

1er. Semestre

Professora: MONTSE CLUA FAINÉ

Despatx: B9-135 Tlf.: 581-11-42

E-mail: Clua@cc.uab.es

OBJECTIUS

En aquest curs es pretén abordar un tema clau en l'Antropologia i també de gran interès per a la Sociologia com és el de la construcció de les identitats col·lectives. Des de sempre les persones han identificat als altres i s'han identificat elles mateixes amb unitats o grups humans de molts tipus. La diversitat humana ha estat classificada tant a nivell social com a nivell científic en diferents conceptes de grup, a vegades fins i tot adjudicant-los qualitats inherents. La intenció del curs es analitzar quins han estat els conceptes usats per distingir els grups i la validesa de les teories que hi ha implícites darrera aquestes classificacions. Així mateix s'analitzarà en profunditat un tipus d'identitat col·lectiva molt específica, la nacional, i la seva projecció política en la doctrina nacionalista. La voluntat del curs es oferir unes bases teòriques inicials per poder reflexionar sobre la diversitat humana, la identitat col·lectiva i les relacions intergrupals. Així mateix es pretén acostar la creació teòrica a la realitat concreta, analitzant els casos contemporanis de conflictes de grup, especialment els conflictes nacionalistes.

El curs es complementarà amb les sessions de pràctiques en què es passaran diferents vídeos i pel·lícules sobre el tema. Es recomana especialment l'assistència a les pràctiques per poder seguir millor el curs i perquè se'n faran exercicis.

TEMARI

- I. La importància de la identitat. La psicologia i els diferents tipus d'identitat.
  - II. La diversitat humana i formes de classificació dels grups humans.
  - III. Biologia i sociobiologia: la raça i el racisme.
  - IV. La perspectiva culturalista: les formes d'anti-alteritat.
  - V. El concepte d'ètnia i etnicitat: diferents perspectives.
  - VI. La nació i el nacionalisme.
  - VII. Breu repàs a les teories del nacionalisme.
  - VIII. La perspectiva de l'Antropologia: etnicitat i nacionalisme.
  - IX. Replantant el tema: les propostes teòriques i els conflictes mundials.
-

AVALUACIÓ

Es valorarà especialment la participació a classe i la col·laboració per fer un debat plural, serè i respectuós sobre el tema. El curs s'avaluarà a través de tres exercicis:

- Un treball en grup sobre un conflicte internacional. Valdrà un 40 % de la nota final.
  - Un examen escrit a final de curs sobre el temari i les lectures del dossier. Valdrà un 40% de la nota final però cal treure com a mínim un 4'5 per fer mitja.
  - Diferents exercicis individuals que es faran a classe sobre les lectures o els vídeos de pràctiques i que valdran un 20 % de la nota final.
-

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- AGUIRRE, A.(ed.), *60 conceptos clave de la Antropología Cultural*, Barcelona: Daimon, 1982.
- ANDERSON, B., *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London: Verso, 1992 (1982).
- APAOLAZA, J.M., *Lengua, etnicidad y nacionalismo*, Barcelona: Anthropos, 1993.
- BALIBAR & WALLERSTAIN, (eds.), *Raza, nación y clase*, Madrid: Iepala, 1991.
- BARTH, F. (ed.), *Los grupos étnicos y sus fronteras*, México: F.C.E., 1969.
- BLAS, Andrés de, *Nacionalismos y naciones en Europa*, Madrid: Alianza, 1994.
- BRETON, R., *Las etnias*, Barcelona: Oikos-Tau, 1983.
- BREUILLY, J., *Nacionalismo y estado*, Barcelona: E. Pomares-Corredor, 1990 (1982).
- CAVALLI-SFORZA, L., *Qui som. Història de la diversitat humana*, Barcelona: Institut Català d'Estudis Mediterranis, 1994.
- CUCÓ & PUJADAS (ed.), *Identidades colectivas*, València: Generalitat Valenciana, 1990.
- DELANNOI & TAGUIEFF (comp.), *Teorías del Nacionalismo*, Barcelona: Paidós, 1993.
- ESTEVA, C., *Estado, etnicidad y biculturalismo*, Barcelona: Península, 1984.
- FINKIELKRAUT, A., *La derrota del pensamiento*, Barcelona: Anagrama, 1987.
- GEERTZ, C., *La interpretación de las culturas*, Barcelona: Gedisa, 1987 (1973).
- GELLNER, E., *Naciones y nacionalismo*, Madrid: Alianza, 1988 (1983).
- GELLNER, E., *Cultura, identidad y política*, Barcelona: Gedisa, 1989 (1987).
- HOBSBAWM, E., *Naciones y nacionalismo desde 1780*, Barcelona: Crítica, 1990.
- HOBSBAWM & RANGER (eds.), *L'invent de la tradició*, Vic: Eumo, 1988 (1983).
- LÉVI-STRAUSS, C., *El racismo ante la ciencia moderna*, Testimonio científico de la UNESCO, Vizcaya: Ediciones Liber, 1961.
- MARX et alt., *El marxismo y la cuestión nacional*, Barcelona: Editorial Avance, 1976.
- MIRA, J.F., *Crítica de la nació pura*, València: Eliseu Climent editor, 1985.
- MIRA, J.F. et alt., *Cultures, llengües, nacions*, Barcelona: Edicions La Magrana, 1990.
- PETSCHEN, S., *Las minorías lingüísticas de Europa occidental: documentos (1492-1989)*, Vitoria: Parlamento Vasco, 1990.
- PUJADAS, J.J., *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*, Madrid: Eudema, 1993.
- RENAN, E., *¿Qué es una nación? Cartas a Strauss*, Madrid: Alianza, 1987 (1882).
- REX & MASON, (eds.), *Theories of Race and Ethnic Relations*, Cambridge: Cambridge U.P., 1986.
- ROCKER, R., *Nacionalismo y cultura*, Madrid: La Piqueta, 1977.
- SAN ROMÁN, T., *Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía*, Bellaterra-Madrid: Servei de Publicacions UAB- Tecnos, 1996.
- SAVATER, F., *El mito nacionalista*, Madrid: Alianza, 1996.
- SMITH, A.D., *Las teorías del nacionalismo*, Barcelona: Península, 1976 (1971).
- SMITH, A.D., *The ethnic origins of nations*, Oxford: Basil Blackwell, 1986.
- SOLÉ TURA, J., *Nacionalidades y nacionalismo en España*, Madrid: Alianza, 1985.
- TODOROV, T., *Cruce de culturas y mestizaje cultural*, Gijón: Júcar universidad, 1988.
- VVAA, *Construint identitats: mites i símbols*, Barcelona: Fundació Caixa de Pensions, 1988.
- VVAA, *Ètnia i nació als móns africans*, Barcelona: L'Avenç, 1995.